

MAÜ
PRESS

Artuklu Kaime

Yavaş Şehir Modelinin Savur İlçesinde Mevcut Durumu*

Sezen Deniz | ORCID: 0000-0002-2545-2260 | sezendeniz18@gmail.com

Mardin Artuklu Üniversitesi, Turizm fakültesi, Mardin, Türkiye

Lokman Toprak | ORCID: 0000-0003-3144-2613 | lokmantoprak@artuklu.edu.tr

Mardin Artuklu Üniversitesi, Turizm fakültesi, Mardin, Türkiye

Erdal Öztürk | ORCID: 0000-0002-0110-8772 | erdal.osturk.047@gmail.com

Mardin Artuklu Üniversitesi, Turizm fakültesi, Mardin, Türkiye

Geliş Tarihi 07.01.2025

Kabul Tarihi 12.06.2025

Yayın Tarihi 27.09.2025

Atıf Bilgisi

Deniz, S., Toprak, L., & Öztürk, E. (2025). Yavaş şehir modelinin Savur ilçesinde mevcut durumu. *Artuklu Kaime*, 16, 120-136. <https://doi.org/artuklukaima.1615215>

Öz

Yavaş şehir hareketi, yerel halka verimli ulaşım, iletişim ve yüksek yaşam kalitesi sunmaktadır. Bunun için modern teknolojiler ile geleneksel yaşam tarzlarını birleştirerek şehirlerin gelişmesini savunmaktadır. Bu çalışmada, yavaş şehir modelinin Mardin'in Savur ilçesindeki mevcut durumu araştırılmaktadır. Çalışmada, Savur ilçesinin sahip olduğu değerlerin yavaş şehir modeli uygulanarak nasıl bir markaya dönüştürülebileceği irdelenmiştir. Yavaş şehir kriterlerinden hareketle Savur ilçesinin sahip olduğu imkanlar ve bu kriterlere uygunluk dereceleri araştırılmış olup çalışmada sunulmuştur. Yavaş şehir modeli kullanılarak, bu modelin Savur ilçesinde uygulanabilmesi için yapılabilecekler üzerinde durulmuştur. Çalışma nitel araştırma yöntemi olup yerinde gözlemin yanı sıra, çalışmada Savur yerel yönetiminden ilgili personeller ve belediye başkan yardımcısı ile görüşme sağlanmış ve ikincil kaynaklardan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Sonuç olarak, Savur ilçesinin yavaş şehir hareketi kriterlerinin bir kısmına sahip olduğu, ancak bazı kriterin ise henüz ilçede uygulanmadığı ve bunların uygulanması için yerel yönetimin çalışmalarına başlayacağı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Savur, Yavaş Şehir, Yavaş Şehir Kriterleri

Öne Çıkanlar

- Yavaş şehir kavramı ve bu modelin Savur ilçesindeki mevcut durumunun incelenmesi.
- Savur ilçesinin sahip olduğu proje ve çalışmaların çoğu yavaş şehir kriterlerine uymaktadır. Ancak sahip olduğu kriterler yeterli olmayıp, ilçenin yavaş şehir üyesi olabilmesi için diğer kriterlerinin de sağlanması gerekmektedir.
- Sivil toplum kuruluşları, resmî kuruluşlar ve halk ile birlikte iş birliği sağlanarak komisyonlar oluşturulmalıdır. Yavaş şehrin en önemli unsurlarından biri yerel halkın bu konuda farkındalık kazanmasıdır.

Current Situation Of The Slow City Model In Savur District*

Abstract

The slow city movement offers efficient transportation, communication and high quality of life to the local people. For this purpose, it advocates the development of cities by combining modern Technologies with traditional lifestyles. This study investigates the current status of the slow city model in Savur district of Mardin. The aim of the study is to examine how the values of Savur district can be transformed into a brand in line with the slow city model. Based on the slow city criteria, the opportunities of Savur district and the degree of compliance with the secriteria were investigated and presented in the study. Using the slow city model, the possibilities that can be done for the implementation of this model in Savur district were emphasized. The study is a qualitative research method, and in addition to on-site observation, interviews were conducted with relevant personnel and the deputymay or from Savur local government, and document analysis technique was used from secondary sources. As a result, it was determined that Savur district has some of the slow city movement criteria, but some criteria have not yet been implemented in the district and the local government will start working on their implementation.

Keywords: Savur, Slow City, Slow City Criteria

Highlights

- To examine the concept of slow city and the current situation of this model in Savur district.
- Most of the projects and works of Savur district comply with the slow city criteria. However, the criteria it has are not sufficient, and the district must meet other criteria in order to become a slow city member.
- Commissions should be established in cooperation with non-governmental organizations, official institutions and the public. One of the most important elements of the slow city is the local people's awareness of this issue.

Citation

Deniz, S., Toprak, L., & Öztürk, E. (2025). Current situation of the slow city model in Savur district. *Artuklu Kaime*, 16, 120–136.
<https://doi.org/artuklukaime.1615215>

Date of Submission	07.01.2025
Date of Acceptance	12.06.2025
Date of Publication	27.09.2025

Giriş

Hızlanan kentleşme ve artan sanayileşmenin ardından kentsel gelişime paralel olarak, kentsel yaşamın temposu giderek daha hızlı hale gelmektedir. Kentleşme ve sanayileşmenin etkileriyle karşı karşıya kalan giderek daha fazla sayıda şehir olumsuz şekillerde gelişmekte, çevreyi bozmakta ve çeşitli sosyal sorunlara yol açmaktadır (Shi, Zhai, Zhou, Chen ve He, 2019). Günümüzde turizm artık geleneksel modellerle sınırlı kalmamaktadır ve çevrenin korunmasına yardımcı olan sürdürülebilir turizm uygulamalarına yönelik çalışmalar giderek daha fazla ilgi görmektedir (Chi ve Han, 2020). Turizm araştırmacıları topluma, çevreye ve ekonomiye zarar veren geleneksel kitle turizminin yerine farklı alternatifler bulma arayışına girmişlerdir (Hall, 2009). Bu koşullar altında, etkili ve sürdürülebilir bir turizm dönüşümü olarak yavaş turizm, turizm endüstrisinin gelecekteki yönüne ilişkin yeni bir bakış açısı sunmaktadır (Lin, 2018). Yavaş turizm, yeni bir süreç ve genel turizm konularının sürdürülebilirliğini yansıtmakta, sürdürülebilirlik araştırmaları için dürtücü konuları ortaya çıkarmaktadır (Yurtseven, Kaya ve Harman, 2010). Bu yeni yaklaşımlarından biri de ‘yavaş şehir’ olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yavaş şehir hareketi, 1999 yılında yavaş yemek hareketinin kurucusu Carlo Petrini ve kentin dört belediye başkanı tarafından ‘Yavaş Kent Sözleşmesi’nin imzalanmasıyla ortaya çıkmıştır (www.cittaslow.org). İtalyanca Citta (şehir) ve İngilizce Slow (yavaş) kelimelerinden oluşan cittaslow “Yavaş Şehir” anlamına gelmektedir. Cittaslow, küreselleşmenin kentlerin sakinliklerini, yaşam tarzını ve dokusunu standartlaştırmasını ve yerel özelliklerini unutulmasını engellemek için SlowFood (Yavaş Yemek) hareketinden doğmuş bir şehirler birliğidir (Karakurt Tosun, 2013). Yavaş şehir hareketinin temelinde yavaş yemek hareketi etkili olmuş, yavaş şehirlerin yerele özgü, doğayı, tarihi ve kültürel değerleri koruyan yapısı ile turizmin sürdürülebilir turizm çerçevesinde gerçekleştirmesini hedefleyen yavaş turizm hareketi ortaya çıkmıştır. Yavaş şehirlere olan merak ve ilginin artması şehirlerde turistik faaliyetlerin artmasına neden olmuştur (Ayhan, 2024). Yavaş şehir hareketi, yavaş yemek felsefesini küçük kentlerin tasarım ve planlamasında kullanmayı amaçlayan uluslar arası bir ağdır (Yurtseven vd., 2010). Yavaş şehir hareketi esas olarak İtalya, Almanya, Norveç ve İngiltere'deki üye kasabalardan oluşan bir Avrupa konseptidir. Hareketin temel varsayımları yerel sürdürülebilirliğe dayanmakta olup, çevre, ekonomi ve eşitlik arasındaki karşılıklı bağımlılıkları ele almaktadır (Mayer ve Knox, 2006).

Türkiye yavaş şehir uygulamasına 2009 yılında katılmış ve Türkiye'nin 26 üyesi bulunmaktadır. Türkiye’de özellikle Seferihisar, yavaş şehir hareketinin öncüsü olmuş ve diğer şehirler için örnek teşkil etmektedir. Yavaş şehirler, modelleşme ile doğallığı ve gelenekleri bir araya getirerek sürdürülebilir bir yaşam modeli sunmaktadır. Savur ilçesinin sakin atmosferi, taş evleri, dar sokakları ve tarihi yapılarıyla doğal olarak bir yavaş şehir havası sunmaktadır. Bu çalışmada yavaş şehir hareketinin Savur ilçesindeki mevcut durumu araştırılmaktadır. Çalışmada, Savur ilçesinin sahip olduğu değerlerin yavaş şehir modeli kullanılarak nasıl bir markaya dönüştürülebileceği irdelenmiştir. Savur yerel yönetimi ile görüşmeler sağlanmış olup yavaş şehir kriterlerinin savur ilçesinde uygulanıp uygulanamayacağı belirlenmiştir. Tarihsel ve kültürel açıdan zengin, küçük ölçekli bir yerleşim yeri olan Savur’un yavaş şehir kriterleri doğrultusunda incelenmesi, ağırlıklı olarak turistik merkezlere odaklanan mevcut literatüre alternatif bir perspektif sunmakta aynı zamanda yavaş şehir modelinin Türkiye’deki uygulanabilirliğine ilişkin ampirik örneklerin çeşitlenmesine katkı sağlamaktadır.

1. Yavaş Şehir Kavramı

Sanayi devrimiyle birlikte hızlı yaşam anlayışı tüm dünyayı etkisi altına almış ve hız, yaşamın ana unsuru haline gelmiştir. Çoğu insan daha hızlı ulaşım, bilgisayar ve internet bağlantısı istemekte, daha dengeli bir yaşam sürme isteği taşımaktadır. Bu isteklerin ana sebebi, içinde bulunduğumuz şartlara uyum sağlayabilme kaygısıdır (Yurtseven, Kaya ve Harman, 2010). Whybrow, zaman baskısı altında olan bireylerin fiziksel ve psikolojik sınırlarını zorladığını belirtmektedir (Andrews, 2006). Hızlı yaşamın aksine, yavaş yaşam insanların yaşamlarında kaliteli ve etik kılacak değişimler sunmaktadır (Yurtseven vd., 2010).

Küresel dünyada hız, insanların mottosu haline gelmektedir. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan hızlı tüketim alışkanlığı hayatın her alanına yayılmış ve doğal sürecin haricinde insanları aşırı hız eğilimine karşı mücadele vermek için yavaş yemek hareketi ortaya çıkmıştır (Güven, 2011). Yavaş yaşam, 1986 yılında Carlo Petrini öncülüğünde İtalya'nın Roma şehrinde açılan Mc Donald Restorantı'nın açılmasıyla insanlar arasındaki duygu paylaşımını, iletişimi ve haz almayı azaltıyor olmasına karşın 'yavaş yemek hareketini' başlatmıştır (Günerhan vd.,2010, Yurtseven vd., 2010, Ece, 2021). Küreselleşmenin bireyler arasındaki iletişimi, değişimi ve kaynaşmayı kolaylaştırmasına tepki olarak, farklılıkların törpülenerek tek bir model insan olmaya doğru ilerlediğini ve sonucunda sıradanlığın etkili olacağı bir düzenin oluşabileceği kaygısı ile 1999 yılında İtalya'da 'yavaş şehir' hareketi başlatılmıştır (Günerhan vd.,2010).

Yavaş şehir kavramı, sürdürülebilirlik çerçevesiyle ilişkilendirilen, şehrin hava kalitesi kontrolünü, çevre kirliliğini, doğasını ve kültürünü bozmadan çevresel varlıkları korumayı amaçlamaktadır (Mayer ve Knox, 2006). Görkem ve Öztürk'e göre (2014), yavaş şehir hareketi, yavaş yemek hareketinin doğal ve geleneksel beslenme alışkanlıklarını korumayı, yerel gıda ürünlerinin kullanımını teşvik etmeyi, fastfood beslenmenin dezavantajına dikkat çekmeyi ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğini hedeflemektedir.

Uluslararası Cittaslow Birliği'ne başvuru sürecini Cittaslow Türkiye Ofisi yürütmektedir. Birliğe başvuracak şehirlerin Cittaslow felsefesiyle uyumlu ve nüfuslarının 50.000'den az olması gerekmektedir. Cittaslow akreditasyonu alabilmek için bir kasabanın, çevre ve altyapı politikaları, kentsel doku kalitesi, yerel ürünleri teşvik etme, misafirperverlik ve topluluk ve Cittaslow farkındalığı yaratma konularında belirtilen yaklaşık altmış kritere göre kendi kendini değerlendirme sürecinde %50'nin üzerinde puan alması gerekir. Başvuruda bulunan kasaba, akredite edilmeden önce ilgili Cittaslow liderleri tarafından denetlenir ve onaylanır. Akredite edilen Cittaslow kasabalarının, politikaları aracılığıyla, Cittaslow felsefesini destekleyen projeler, faaliyetler ve etkinlikler düzenleyerek ve bunlara katılarak ve ilgili SlowFood hareketine aktif katılım sağlayarak bu alanlarda gelişmeye devam etmeleri beklenir. Kasabalar, Cittaslow ilkelerine sürekli bağlılıklarını doğrulamak için her dört yılda bir yeniden denetlenir (Mayer ve Knox, 2006). Şehirlerin yavaş şehir ağına katılabilmeleri için bazı süreçleri yerine getirmeleri gerekmektedir (www.cittaslowturkiye.org/tr/). Bunlar;

1. Başvuru mektubunun hazırlanması,
2. Başvuru mektubunun Cittaslow Türkiye tarafından kabul edilmesi,
3. Aday kentin başvuru dosyasını belirlenen biçimde hazırlanması, başvuru dosyasının Cittaslow Türkiye tarafından değerlendirilmesi,

4. Başvuru dosyasının değerlendirmesinin olumlu olması halinde başvuru dosyası ziyaretinin yerine getirilmesi,
5. Başvuru dosyasının yeterli puan alması halinde 600 Euro başvuru bedelinin Cittaslow Genel Merkezi'nin hesabına yatırılması,
6. Başvuru dosyasının Cittaslow Genel Merkezi tarafından kontrolü ve onaylanması,
7. Aday kentin Cittaslow üyeliğine kabulü ve sertifikalandırılması.

Dünya'nın ilk yavaş şehri İtalya'nın Toskana bölgesindeki 'Greve in Chianti' kasabasıdır. Hızlı yaşama bir tepki olarak doğan bu akım 2024 Mart verilerine göre dünya çapında 33 ülke ve 297 şehir Cittaslow Birliği üyesi bulunmaktadır. Türkiye'de ise ilk olarak İzmir Seferihisar ilçesi üye olup, 2024 verilerine göre toplamda 25 şehir dahil olmuştur (Cittaslow, 2024).

Bir yavaş şehrin olası faydaları, şehir sakinlerinin memnuniyetinin artması, dolayısıyla gençlerin ve diğerlerinin şehirlerden büyük şehirlere göçünün azalması, ürün ve hizmetlere olan talebin artması, dolayısıyla şehrin yatırım olanaklarının artması olarak ifade edilebilir. Ayrıca sakinlere yeni iş yerleri sağlamayı amaçlayan yatırımların sayısının artması ve dağıtılabilir kârların artması, azalmayan iç talep ve yatırım sayısı sayesinde şehrin ekonomik gelişimi gibi diğer faydaları oluşturmaktadır. Turistler açısından şehrin çekiciliğinin artması, bunun sonucunda da daha fazla ekonomik büyümenin teşvik edilmesi, şehrin belirgin, arzu edilir bir imajının yaratılması, bunun sonucunda çeşitli yönetim birimlerinin şehre olan ilgisinin artması, dolayısıyla şehrin rekabet gücünün artması olası faydalar olarak ifade edilebilir (Farelnik vd., 2017: s.421-422).

Yavaş şehirlerin çevresel, sosyal, ekonomik ve mekansal alanlarda da olası faydaları bulunmaktadır. Çevre olarak; Temiz hava, düşük gürültü seviyesi, uygun miktarda ve kalitede su, temiz toprak, yüksek biyoçeşitlilik ve ekosistem verimliliği, homeostaz, yeşil alanların mekansal kullanılabilirliği ve sürekliliği, eğlence ve dinlenme alanları, biyogüvenlik vb. olarak ifade edilebilir. Toplumsal faydalar olarak; Sosyal adalet, temel ihtiyaçların karşılanması, yüksek yaşam kalitesi, iyi ve sağlıklı ikamet ve çalışma şartları, sakinlere yönelik yüksek düzeyde hizmetler, sosyal çatışmaların olmaması, yüksek düzeyde güvenlik, vatandaşlık, iyi sosyal ilişkiler, ortak iyilik sorumluluğu vb. şeklinde sıralanabilir. Ekonomik olarak; Çeşitlendirilmiş ekonomik yapı, yerel potansiyele dayalı kalkınma, yüksek üretkenlik ve verimlilik, son teknolojilerin uygulanması, bilgiye, yaratıcılığa ve yerel girişimciliğe dayalı bir ekonominin geliştirilmesi, gelişmiş kentsel toplu taşıma, altyapı olanakları, krizlere karşı daha fazla direnç vb. şeklinde ifade edilebilir. Estetik ve temiz çevre, mimari düzen, kültürel mirasa saygı, kamusal alanların düzenlenmesi, kentsel yapıların yüksek verimlilikte işletilmesi, etkin mekan yönetimi, ihmal edilmiş ve bozulmuş alanların olmaması veya az olması, mekansal düzen vb. olası faydalar şeklinde sıralanabilir (Mierzejewska, 2004: 120).

Turizmi gelişmiş olan bölgelerde doğal çevre zamanla tahribata uğramakta ve coğrafi değişiklikler yaşanmaktadır. Kıyı bölgelerinde inşa edilen konaklama tesisleri, plansız yapılaşmalar, orman ve tarım alanlarını tahrip etmektedir. Bu tür olumsuz etkiler ekolojik öneme sahip alanlara zarar vermektedir. Yavaş şehir, çevresel olarak meydana gelen bu tür etkileri durdurmayı amaçlamaktadır. Doğal çevrenin korunması, tarihi yapılara sahip çıkılması, fiziksel ya da coğrafi değişim yaşanmaması gibi sürdürülebilir çevre anlayışını desteklemektedir.

Hızlı yaşam biçiminin oluşturduğu şehirler artık kendi kendine yetmemektedir. Bu kendi kendine yetmeyen şehirlerde, yalnızca yakın çevresindeki değil, dünyanın birçok köşesindeki kaynakları, üstelik binlerce kilometre uzaklıktan getirterek yok ederken, aynı zamanda hem insanları hem doğayı tüketmektedir. İnsanların birbirlerinden ve doğadan uzaklaşmaları tek alternatif haline gelmiştir. Bunun sebebi ise onların daha çok tüketmesi, bir yerden bir yere daha hızlı gitmesi olmuştur. İnsanların farklı bir yaşam biçimi arama arzuları ve tüketim merkezli hayatın insanlara huzur ve mutluluk getirmediği kentsel boyutta Cittaslow hareketini ortaya çıkarmıştır. Cittaslow felsefesi yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır. Cittaslow hareketi, insanların sosyalleşebilecekleri, birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, kendine yeten, doğasına, gelenek ve göreneklerine, el sanatlarına sahip çıkan ama aynı zamanda yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, alt yapı sorunları olmayan, teknolojinin kolaylıklarından faydalanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı amacıyla yola çıkmıştır (www.cittaslowturkiye.com). Bu nedenlerden dolayı kentler yavaş şehir uygulamasına geçmek istemektedirler.

1.1. Yavaş Şehir Sloganı ve Logosu

Yavaş Şehirler Birliğinin logosunu simgeleyen tarihî ve modern binalardan oluşan turuncu renkli bir salyangozdur. Sözel sloganı ise, a İtalyanca “Cittaslow Rete Internazionale delle città del buonvivere”, İngilizcesi “International network of towns where quality of life is important”, Türkçe kullanımı ise “Cittaslow Birliği: Yaşamın Kolay Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı” şeklindedir (Çerçi, 2013). Salyangoz, Yavaş Şehirler Birliğinin temel felsefesi olarak yavaşlığı ve dinlenmeyi simgelemektedir. Salyangoz, yol alabilmek için acele etmez, fazla zaman harcar ve evini kolaylıkla istediği yere götürür. Salyangoz ağır ilerlediği için yavaşlığı, ağırbaşlılığı ve aklı belirtmektedir. Yavaş şehirler, bu düşüncüyü genişleterek, yavaşlığı, uygarlık yerine doğanın tercih edilmesi olarak tanımlar (Karakurt Tosun, 2013).

Şekil 1. Yavaş Şehir Birliği Logosu

Kaynak: <https://www.cittaslow.org/>

Şekil 1’de verilen yavaş şehir birliği logosunda tarihî bir şato, hemen dibinde çağdaş hayatı temsil eden beton bina ve hemen önlerinde emin ve yavaş adımlarla ilerleyen bir salyangoz bulunmaktadır. Bunlar bir logoyu oluşturan etmenlerdir ve her biri farklı anlamlar ifade etmektedir. Örnek olarak tarihî şato geçmiş, yitirilen pek çok değeri, geçmiş nesillerden miras kalan kültürel değerleri temsil etmektedir. Betonarme bina ise

çağdaş medeniyetin sembolü ruhsuz, zevksiz ve donukluğu ifade etmektedir. Birbirinden farklı anlamlar anımsatan iki binanın hemen önündeki salyangoz ise belli bir hayat tarzına karşı ciddi bir protestonun ifadesidir (Karakurt Tosun, 2013).

1.2. Yavaş Şehir Kriterleri

Yavaş şehir, ziyaretçilerin ve yerel toplumun yaşam kalitesini yükseltmeyi ve üye şehirlerde sağladığı olumlu gelişmeler sebebiyle, ön plana çıkmaktadır. Uluslararası bir ağ niteliği taşıyan harekete katılım için kentlerin bazı kriterleri yerine getirmesi gerekmektedir. Yavaş şehir sıfatı, küçük şehirler için bir kalite göstergesidir (Yurtseven vd., 2010). Şehirlerin üyeliğe kabul edilmesi için belirtilen kriterlerin en az %50'si ile uyumluluk sağlaması ve üyelik başvurusunun kabul edilmesinden önce Uluslararası Cittaslow Birliğinin ülke temsilciliği tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir (Acuner, 2014). Yavaş şehirler, kendi yerel halkın yaşam kalitesini arttırmayı tercih etmişlerdir.

Yavaş şehir kriteri toplam 7 ana başlıktan oluşup her biri alt başlık altında diğer gereksinimleri içermektedir (www.cittaslow.org)

1. Enerji ve Çevre Politikası
2. Altyapı Politikaları
3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları
4. Tarım, Turistik ve Sanat Politikaları
5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim Politikaları
6. Sosyal Uyum
7. Ortaklıklar

2. Yavaş Şehir Olma Yolunda ‘Savur’

Savur ilçesi, Mardin il merkezine 47 km uzaklıktadır. Ticaret yollarıyla geçitlerin buluşma yeri olan Midyat platosunun kuzeybatısındadır. Tarihteki en eski uygarlıkların merkezi olan Mezopotamya Bölgesi'nin kuzey kısmında, dinlerin, önemli kültürlerin, dillerin kesiştiği ve birbirlerinden etkilenen bir coğrafyanın üzerinde kurulmuştur (Halifeoğlu ve Dalgılıç, 2006).

Tarihî bir dokuya sahip olan Savur ilçesi, Mardin'e benzerliği ile dikkat çeken küçük bir ilçedir. Dağın yamacına kurulmuş hükümler konumuyla binaların taş işçiliği ile mükemmel bir yapı oluşturmasıyla dikkat çeker. Tarihte Mezopotamya'ya hakim olmuş kavimler Savur ilçesini de etkilemiştir. Savur ilçesinin tarihi Etiler uygarlıklarına kadar uzanmaktadır. Savur, Bizans ve Roma İmparatorluğu'nun hakimiyeti, Melikşah ve Sasani dönemlerini yaşamıştır. Savur ilçesinin merkezi, Kaya evler, Kale, Eski Ulu Camii, Romaniye ve Mor Yuhannun Kiliseleri, Başkavak köprüsü ve Türbeleri ile sanki zanaatkar bir elin nakış gibi işlediği tarihi bir site gibi görünmektedir (Mardin valiliği, 2024).

Kuzey tarafında Diyarbakır'ın Bismil ilçesi, doğusunda Midyat ilçesi ve Batman'ın Gercüş ilçesi, güney tarafında Mardin ili ve Ömerli ilçesi, batı tarafında Diyarbakır'ın Çınar ilçesiyle Mazıdağı ilçesi bulunmaktadır (Yücesoy, 2021). 2023 yılı nüfus verilerine göre Savur ilçe merkezinin nüfusu 26.173'tür (TUIK, 2023).

Savur'u da içine alan Mezopotamya halkları birinci yüzyıldan başlayarak dördüncü yüzyıl sonlarına doğru putperestlik inancını bırakıp Hristiyanlık inancını kabul ederek, çok fazla kilise inşa etmiştir. Savur ilçe merkezinde günümüzde camii olarak kullanılan

bir kilise, Mor Abay, Mor Şabay, Mor Theoduto, Mor Dimet Manastırları ve Kılıt (Dereici) köyünde bulunan Mor Yuhanun Kilisesi bunlar arasındadır (Halifeoğlu ve Dalkılıç, 2006).

Savur ilçesinin ekonomik gelirleri hayvancılık ve tarımdır. Tahıl olarak arpa ve buğday, meyve olarak da üzüm önde gelen ürünlerdir. Nohut, mercimek, fasulye, badem, pamuk ve çeşitli sebze yetiştirilmektedir. İhtiyaç fazlası ürünler satılmaktadır. Hayvancılık yayla taraflarında daha çok yapılır. Savur çayının kıyısında kavak yetiştirme de önemli ekonomik gelir arasında yer almaktadır. Marangozhaneler, kereste atölyeleri ve şarap üretim tesisleri ilçenin önemli sanayi kuruluşlarıdır (Halifeoğlu ve Dalkılıç, 2006).

Türkiye’de yavaş şehre üye olan yerleşim yerlerinin çoğu ortak olarak birbirinden farklı kültürel değerlere, gastronomik ürünlere, doğal güzelliklere, gelenek-görenek ve yaşam biçimlerine sahip oldukları görülmektedir. Savur ilçesinin de geleneksel kent dokusunu, yerel ürünlerini ve daha birçok unsuru yaşattığından ve sahip olduğu kültürel değeri koruduğundan dolayı yavaş şehir olmaya doğal aday olarak görülmektedir. Savur ilçesinin yavaş şehir statüsü kazanması, ilçenin sürdürülebilir turizm, kültürel mirasın korunması ve yaşam kalitesinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca ilçenin kendine özgü yapısını koruyarak gelişmesine ve daha yaşanabilir bir yer olmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca bölge ekonomisini dışa bağımlılıktan uzaklaştırarak iç dinamikleriyle beslenen, sürdürülebilir ve güçlü bir yapıya dönüştürebilir. Bu da uzun vadede hem kalkınma hem de yaşam kalitesi açısından olumlu bir etki yaratır. Bu tür şehirler, modernleşmenin getirdiği hızlı tüketim yerine doğayla uyumlu ve insan odaklı bir kalkınma modeli benimsemektedir. Savur ilçesinin sahip olduğu yavaş şehir kriterleri, eksiklikleri ile birlikte çalışmada verilmektedir.

3. Yavaş şehir ile ilgi yapılan çalışmalar

Semmens ve Freeman (2012) çalışmasında, Yeni Zelanda da bulunan Matakana, Raglan ve Morrinsville kasabalarını, yavaş şehir yaklaşımının Yeni Zelanda’daki küçük kasabalar için potansiyel uygulanmasını değerlendirmiştir. Her üç kasabada da hem belge analizinde hem de kilit bilgilendirici tutumlarda birçok Cittaslow politikasının ve girişiminin halihazırda yürürlükte olduğu kabul edilmiş olsa da Matakana, Raglan ve Morrinsville’in yerli üretim, misafirperverlik ve yaşanabilirlik gibi Cittaslow politika kategorilerinde eksik olduğunu göstermektedir. Ayrıca çalışma bulgularında, planlamacıların ve toplum üyelerinin genel olarak Cittaslow’u gereksiz ek düzenlemeler dayatan ve genel toplum desteğinden yoksun bir yaklaşım olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Farelnik, Stanowicka ve Wierzbicka (2021) Polonya şehirlerinin Polonya ulusal yavaş şehir üyeliğinin şehir üzerindeki etkilerini belirlemişlerdir. Çalışmada, Polonya ulusal yavaş şehir ağına üye olan tüm şehirlerin belediye başkanlarına yönelik bir analiz biçimi belirlenmiş olup veriler belediye başkanları üzerinde yürütülmüştür. Şehir temsilcilerine göre, bu üyeliğin en önemli etkileri şehrin daha etkili bir şekilde tanıtılması, alanları canlandırma ve harekete geçirme fırsatları, yatırımlar için ek finansman kaynakları elde etme ve şehirlerdeki kamusal alanların estetik değerini, kalitesini ve erişilebilirliğini iyileştirme şansı olmuştur. Şimdiye kadar, en dikkat çekici etkiler bir şehrin tanıtımı, şehirdeki yaşam kalitesi, turizm, mekansal yönetim, kültür ve sakinlerin entegrasyonu alanlarında meydana gelmiştir. En az fark edilen etkiler ise işgücü kaynaklarıyla bağlantılı olan işgücü piyasası ve yerel girişimcilik alanlarında ortaya çıktığını belirlemişlerdir.

Kocaman ve Memiş Kocaman (2018), çalışmalarında Tokat'ın Zile ilçesindeki kültür ve gastronomi turizmüne yönelik değerlerin yavaş şehir modeli doğrultusunda nasıl bir markaya dönüştürülebileceğini değerlendirmiştir. Yavaş şehir modeli kullanılarak Zile ilçesine uygulanabilmesi için yapılabilecekleri üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak, Zile'de tarihi ve kültürel değerlerin tanıtımı ve ekonomik değere dönüşmesi için Zile Belediyesi'nin ve diğer kurumların çalışmaları vardır. Ancak bu çalışmaların daha sistemli, düzenli ve planlı bir şekilde yürütülmesi ve yönetilmesi sonuca daha hızlı ulaşmayı sağlayacaktır.

Ayhan (2024), çalışmasında Türkiye'nin ilk yavaş şehirlerinden Seferihisar, Gökçeada, Yalvaç ve Perşembe şehirlerinin yavaş şehir statüsü kazandıktan sonra turizme etkisini değerlendirmiştir. Şehirlerin yavaş şehir statüsü kazanmadan önce ve kazandıktan sonra turizm verileri karşılaştırılmıştır. Yavaş şehir statüsü kazandıktan sonra tesislere gelen ve konaklayan sayılarında önemli artışlar meydana gelmiştir.

Güleç ve Şahinalp (2022), çalışmalarında yavaş şehir unvanıyla şehirlerde gerçekleşen değişiklikler, sağladığı avantaj ve dezavantajlar ile bu değişimin şehir sakinleri tarafından ne şekilde algılandığını değerlendirmiştir. Çalışma evreni Türkiye'deki 22 yavaş şehir olup örneklem ise farklı bölgelerdeki 7 yavaş şehirdir. Veri olarak basılı eserler, anketler, odak grup görüşmeleri ve gözlemlerden yararlanılmıştır. Sonuç olarak, yavaş şehir felsefesi halka yeterince anlatılamamıştır ve bu süreç turizm odaklı ekonomik bir kalkınma aracı olarak görülmektedir. Yerel halka göre "Yavaş Şehir" olmak kadın girişimciliğini ve istihdamını artırmış ve yerel ekonomiye olumlu katkı sağlamıştır. Öte yandan yerel halk, yaşadıkları şehrin taşıma kapasitesinin üzerinde ziyaretçi ağırlaması nedeniyle başta trafik ve çevre kirliliği olmak üzere birçok sorunun ortaya çıktığını da düşünmektedir. Ancak yerel halk tarafından ekonomik kazançlar nedeniyle bu tür olumsuzlukların göz ardı edildiği görülmektedir.

Belli ve Çelik (2022), yaptıkları çalışmada yavaş şehir üyesi olan Seferihisar ve Gündül ilçelerinin sürdürülebilir çevrenin sağlanmasına yönelik ilçelerin belediyelerine ait resmî web siteleri incelenerek paylaşılan projeler çevre açısından değerlendirilmiştir. İki ilçenin de projelerinin sürdürülebilirliğe yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anış ve Yazıcı Ayyıldız (2022), çalışmalarında Seferihisar Belediyesi'nin yayınlamış olduğu tanıtım videosunu yavaş şehir uygulamalarına ilişkin nitelikleri nasıl iletilmekte, temsil edilmekte ve bu kriterlere ne ölçüde yer verildiğini tespit etmeye çalışmışlardır. Ayrıca cittaslow web sitesinde yayınlanan yavaş şehirlerin tanıtım videolarının karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmada, Seferihisar tanıtım videolarında bazı yavaş turizm özelliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak bölgenin sürdürülebilir ve yavaş bir destinasyon olma potansiyelini arttırabilecek net bir mesaj hem Seferihisar tanıtım videosunda hem de diğer ittaslow videolarında eksik kaldığı görülmüştür.

Kanbir (2021), çalışmasında Siirt'in Tillo ilçesinin yavaş şehir kapsamında değerlendirilmesine yönelik odaklanmış olup, ilçe yöneticilerle (Tillo Belediyesi'nden belediye başkanı, bir memur, peyzaj mimarı, çevre ve inşaat mühendisleri, Tillo Kaymakamlığı'nda bir memur, ilçe nüfus ve mal müdürleri) bu konudaki görüşmeler gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak; Tillo nüfusunun azlığı, ulaşımın kolaylığı, tarihi geçmişi, inanç turizmi, atıkların yeniden kullanımına yönelik projeleri, yöresel yiyecekleri, doğal taşların bina yapımında kullanımı gibi özelliklerle yavaş şehir kriterlerine uygun bir örnek görünümündedir. Katılımcıların bazılarının yavaşlık hareketi

ve yavaş şehir hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir. Tillo'nun ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerinin yavaş şehir kriterlerine uygun nitelikler taşıdığına rastlanmıştır.

Uçar (2022), çalışmasında Antalya'nın Kaş ilçesinin yavaş şehir olma potansiyelini yerel halk ve yerel yönetim perspektifinden değerlendirmiştir. Çalışmada dokuz katılımcı ile Kaş Belediye Başkanı ile görüşme sağlanmıştır. Kaş'ın sosyal profili ve sahip oldukları imkanlara bakıldığında konsept olarak yavaş şehir olma potansiyeli taşımaktadır. Ancak yerel yönetimin halkın isteklerine uygun hareket etmediği, yerel halkın sosyalleşme alanlarının sınırlı olması, kaçak yapılaşmanın olması, yöreye özgü kentsel mimarinin eksik olması gibi geliştirilmesi gereken yönleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çokal ve Demirel (2021), çalışmalarında sakin şehir olan Perşembe'deki paydaşların sakin şehir uygulamalarına ve yaklaşımlarına yönelik görüşleri belirlenmiş ve turizm gelişimi için beklentileri ele alınmıştır. Çalışmada doküman analizi ve 10 katılımcıyla görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşmeler sonucunda Perşembe ilçesinin turizm gelişiminde yetersiz olduğu, paydaşların çevre yolunun yapılmasındaki süreçte alınan kararlara ve uygulamalara dahil olamamalarının sakin şehir Perşembe'nin geri planda kalmasına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yavaş şehir kavramına ilişkin mevcut çalışmalar incelendiğinde, odak noktasının genellikle yavaş şehir unvanı almış yerleşim birimlerinin dönüşüm süreçleri, sosyo-kültürel etkileri ve sürdürülebilir kalkınma boyutları olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar çoğunlukla yavaş şehir modelinin uygulamaya geçirilmesinden sonraki değişimleri ele almakta, modelin uygulanabilirlik potansiyelini taşıyan ancak henüz bu sürece dahil olmamış yerleşimler üzerine yapılan analizlerle sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda, Savur ilçesi özelinde yürütülen bu çalışma, yavaş şehir kriterlerinin yerel düzeydeki karşılığını değerlendirmesi bakımından literatürdeki bu boşluğu doldurmaya yönelik özgün bir katkı sunmaktadır. Çalışma, yavaş şehir modelinin henüz uygulanmadığı ancak potansiyele sahip küçük yerleşim yerlerinde modelin ne derece karşılandığını sorgulayan nadir örneklerden biri olarak literatüre uygulamalı bir perspektif kazandırmaktadır.

4. Yöntem

Çalışmada yavaş şehir modelinin Savur ilçesindeki mevcut durumu araştırılmıştır. Araştırma yöntemi nitel olup, yavaş şehir kriterlerinin ilçede uygulanıp uygulanmadığını belirlemek için, yerinde gözlemler yapılmış ve Savur yerel yönetiminden ilgili personeller ve belediye başkan yardımcısı ile görüşme sağlanmış olup ikincil kaynaklardan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Literatürde bazı kaynaklardan yararlanılmıştır (Ayhan, 2014; Karademir, 2021; Kocaman ve Memiş Kocaman, 2018; Kanbir, 2021; Uçar, 2022; Belli ve Çelik, 2022; Çokal ve Demirel, 2021). Görüşme, sözlü iletişim yolu ile iki veya daha fazla kişi arasında belli bir amaca yönelik gerçekleştirilen nitel bir veri toplama yöntemidir (Lorcu, 2020). Gözlem ise araştırmacı tarafından kişilerin belirli konu ve olaylardaki davranışlarını yerinde gözlemlenmesidir. Araştırmacı şahsen ortamın ve olayın içindedir (Kozak, 2014: 93). Belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizinde, var olan belge ve kayıtlar incelenerek veri elde etme yöntemidir. Doküman analizi, belli bir amaç doğrultusunda kaynakları bulma, okuma, not alma ve yorumlama işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2005). Çalışma, yavaş şehir kriterleri olan yedi ana başlık ve alt başlıklar ile birlikte katılımcılarla soru cevap şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı Savur ilçesini ziyaret edip ilçede görüşme sonuçları ile birlikte gözlemlendiği bulguları not alıp çalışmada yer vermiştir.

5. Bulgular

Savur ilçesinin sahip olduğu kriterler aşağıda eksikleri ile birlikte belirtilmektedir.

Nüfus: 26.173

Tablo 1. Görüşme ile ilgili Bulgular

Ana kategori	Alt kategori	Örnek Alıntılar
Çevre ve Enerji Politikaları	Hava ve Su Kalitesi	“İlçede doğalgaz çalışmaları bittikten sonra hava kalitesi korunacaktır” “Temiz su tesisi ve depolama alanı ile ilgili projeler tamamlanmış ve onay aşamasındadır. Su arıtma tesisi Büyükşehir Belediyesi yasası olmadan önce belediyemiz tarafından yapılmıştır. Ancak Büyükşehir Belediyesi tarafından fazla enerji harcadığı gerekçesiyle kullanılmamaktadır.”
	Evsel ve Endüstriyel Atıkların Geri Dönüşümü	“Ambalaj atıkları, atık pil, atık yağ ve tıbbi atıkların ayrıştırılarak Mardin Büyükşehir Belediyesi'ne gönderilmektedir.”
	Kentsel Katı Atıklar	“Kentsel atıklar için bir ayrıştırma bulunmaktadır. Özellikle resmi kurumlarda kentsel atıkların ayrılması ile ilgili kutular oluşturulmuştur. Ancak henüz konutlar için böyle bir çalışmaya gidilmemiştir.”
	Atık Su Kanalizasyon Filtresi	“Kirli su-kanalizasyon arıtma tesisi bulunmakta fakat Büyükşehir Belediyesi enerji gerekçesiyle çalıştırılmamaktadır.”
	Enerji Tasarrufu	“Yeni düzenlenen ruhsatların tamamında enerji belgesi istenmektedir.”
	Yenilebilir Enerji	“Savur Belediyesi'nin GES projesi bulunmaktadır.”
	Ses, Görüntü ve Işık Kirliliği	“Gürültü kirliliğinin azaltılması için Çevre Denetim Taslağı'na göre araçların korna çalması yasaklanmıştır. Sokakların kullanım alanlarındaki verimliliğin maksimumda olabilmesi için aydınlatma direkleri duvara montajlı ve yeri aydınlatacak şekilde tasarlanmıştır. Görüntü düzeni için tabela yönetmeliği düzenlenmiştir.”
	Biyolojik Çeşitliliği Koruma	“GAP idaresine sunulan projeler bulunmaktadır. Örnek olarak meyve bahçesi, badem bahçesi ve sulama ile ilgili projeler bulunmaktadır.”
	Enerji	“Güneş Enerji Santrali ve Enerji Depolama Tesisi Proje aşamasındadır.”
Altyapı İle İlgili Politikalar	Bisiklet Yolları	“İlçe eğimli olması sebebiyle bisiklet kullanımına elverişli değildir.”
	Alternatif Ulaşım Araçları	“İlçeye gelen turistlerin gezmesi için elektrikli (safari) araçlar geliştirme aşamasındadır.”
	Engelli Bireyler için düzenlemeler	“Merdiven diplerine tutucular geliştirilmiş eğimin kurtardığı yerlerde engelli araçları için rampalar yapılmıştır.”

	<i>Kadınlara Yönelik Eğitimler</i>	“İlçe sağlık müdürlüğü tarafından hamile kadınlara yönelik eğitimler yapılmaktadır. Ancak yerel yönetim tarafından hamilelerin yaşamlarını kolaylaştıracak herhangi bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.”
	<i>Tıbbi Hizmetlere Ulaşılabilirlik</i>	“Vatandaşlara yönelik erişebilirlik programı ve uygulamaları yerel yönetim tarafından geliştirilme aşamasındadır.”
	<i>Kent Merkezinde Ürünlerin Sürdürülebilir Dağıtım</i>	“Bu kapsamda yerel yönetim tarafından gerçekleştirilen herhangi bir uygulamaya rastlanmamıştır.”
<i>Kentsel Yaşam Kalitesi Politikası</i>	<i>Kentsel Dayanıklılık ve İyileştirmeler</i>	“Savur koruma amaçlı imar planı, Dereiçi imar koruma planı, Savur alan yönetim planı bulunmaktadır.”
	<i>Yeşil Alanlar</i>	“İlçe Tarım Müdürlüğü’nün yerel yönetim ile işbirliği içinde gerçekleştirdiği projeler bulunmaktadır: Kavak yetiştiriciliği, bağcılık, arıcılık, fıstık bahçeleri, ceviz bahçeleri”
	<i>Yaşanabilir Alanların Oluşturulması</i>	“Park alanları düzenlenmesi, millet bahçesi, seyir terası projesi, mesire alanı düzenlenmesi yapılmıştır.”
	<i>Sürdürülebilir Kentsel Planlama</i>	“Turizm alt yapısına yönelik alan yönetim planı proje aşamasındadır.”
	<i>Yerel Ürünlerin Ticareti ve Pazarlanması</i>	“Kadın çalışanlar aşağıdaki yerel ürünleri üreterek ticaretini yapmaktadır: Pekmez, pestil, sucuk, kurutulmuş domates, salça, kurutulmuş meyve, aromatik bitkiler (Kişniş, zahter, nane)”
<i>Tarım, Turistik ve Sanat Politikaları</i>	<i>Tarımsal Ekoloji Gelişimi</i>	“Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile Savur’ da Tarımın Geliştirilme Çalışmaları, Tarım çalıştay, İlçe tarım müdürlüğü çiftçileri bilinçlendirme projesi (makine ile süt sağma, üzüm sıkma, zeytin kırma), Mardin Büyükşehir Belediyesi ile ortak tarımda makineleşme projesi (makine dağıtımı) yapılmıştır.”
	<i>Geleneksel El Sanatının Değerini Artırma</i>	“2011 yılında cevizden mobilyalar yapılmış ama sürdürülememiştir, şu an tekrar hayata geçirilmesi için çalışmalar başlatılmıştır.”
	<i>Kırsal Bölgelerin Değerini Artırma</i>	“Dereiçi ve Hisar mahallelerinde fizibilite çalışmaları, Kılıt köyü kentsel sit ve 1.derece arkeolojik sit alanı koruma amaçlı imar çalışmaları, tarımsal ve kırsal kalkınmayı destekleme, Mor Abay manastırı alan yönetim planı, Sürgücü ve Kırkdirek’te mesire alanlarının düzenlenmesi çalışmaları sürmektedir.”

	<i>Halka Açık Lokanta Gibi Yerlerde Yerel Organik Ürünler</i>	“Belediye tarafından işletmeye açılan Savur kafede yerel ürünler kullanılmaktadır.”
	<i>Yatak ve Otel Kapasitesi</i>	“Öğretmenevinde 50 kişilik yatak ve yeni restore edilen 11 kişilik kalma kapasitesine sahip bir konak bulunmaktadır.”
<i>Farkındalık, Misafırperverlik ve Eğitim İle İlgili Politikalar</i>	<i>Görevlilerin Eğitimi, Saat ve Uygun Alt Yapı vb. İle İyi Karşılama</i>	“Savur gezi rehberi haritası: Turistlerin ilçe gezileri sırasında bilgilendirilebilmeleri için tanıtıcı bir rehber DİKA destekleri ile hazırlanmıştır, Girişimcilik eğitimleri verilmiştir, Kültürel miras eğitim programı: Savur Belediyesi Kültür Merkezi ile Birlikte Alan Çalışmaları da Kılıt Köyü Mardin Müzesi ve İlçe Merkezinde Yapılmıştır, GAP Turizm Eylem Planı, Emit fuar çalışması, İlçe sosyal medya fenomenleri davet edilerek tanıtım sağlanmıştır.”
	<i>Eğitmenlerin veya Yöneticilerin ve Çalışanların Yavaş Şehir Temaları Konusunda Sürekli Eğitimi</i>	“2011 de yapılan başvuruda personellere eğitim verilmişti. Bu süreçte tekrar eğitimler başlanacaktır.”
	<i>Sağlık Eğitimi</i>	“Sağlık müdürlüğü tarafından kanser ve diyabet ile ilgili toplantılar ve çalışmalar yapılmaktadır.”
	<i>Yavaş Şehir’in Konusunda Yerel Halka Kalıcı Bilgi</i>	“Savur’un Cittaslow Belediyeler Birliği’ne üye olma çalışmalarının başlatılması: 2011 de Savur Belediyesi süreç ile ilgili bilgi alma amacıyla Seferihisar Belediyesini ziyaret etmiştir (Neler yapıldığına dair yerinde görmek istenmiştir).”
	<i>Yavaş Şehir Temaları Konusunda Aktif Dernekler</i>	“Şuan da mevcut dernek bulunmamaktadır.”
<i>Sosyal Uyum</i>	<i>Azınlıklara Yönelik Çalışmalar</i>	“Süryani azınlık bulunmaktadır. Süryani köyü fizibilite ve restorasyon çalışmalarına başlanmıştır, Süryanilerin yaptıkları etkinliklere belediye destek vermektedir.”
	<i>Çok Kültürlü Entegrasyon</i>	“Süryaniler ile Müslümanlar uyum içerisinde yaşamaktadır.”
	<i>Toplu Konut</i>	“Yeni yapılmaktadır.”
	<i>Gençlik Alanları</i>	“Gençlik merkezi bulunmaktadır.”

<i>Ortaklıklar</i>	<i>Yavaş Şehir Etkinlik ve Kampanyalarına Destek</i>	“Mardin Valiliği, Büyükşehir Belediyesi ve Savur Kaymakamlığı destek vermektedir.”
--------------------	--	--

Tablo 1’de verilen bulgulara göre, Savur ilçesinin yavaş şehir hareketi kriterlerinden çevre ve enerji kriterlerinin birçoğunu taşıdığı fakat ışık kirliliği azaltma konusunda yetersiz olduğuna rastlanmıştır. Alt yapı politikası ile ilgili engelli bireyler için tutucuların ve rampaların geliştirildiği, aile hayatına yönelik eğitimlerin verildiğine rastlanmış fakat ilçenin eğimli olması sebebiyle bisiklet yolları ve durakları kriterini taşımadığı, kent merkezinde ürünlerin sürdürülebilir dağıtımı ile ilgili herhangi bir çalışmanın olmadığı belirlenmiştir. Kentsel yaşam kalitesi politikaları ile ilgili kent merkezi ve yeşil alanların iyileştirilmesi, marjinal alanların kullanılması, yerel ürünlerin kadınlar tarafından ticaretine yönelik çalışmaların bulunduğu ancak vatandaş ve turistlere yönelik interaktif hizmetleri geliştirme konusunda eksiklerin bulunduğu rastlanmıştır. Tarım turistik ve sanat politikası kriterinden hareketle, kırsal bölgelerin değerini artırma çalışmaları, yerel organik ürünleri kullanma konusunda yalnızca bir işletmenin bulunması, yerel ürünlerin kullanımı konusunda teşvik edici çalışmaların bulunması fakat geleneksel el sanatları konusunda eksiklerin olduğu, yıllık yatak ve otel kapasitesinin yetersiz olduğu rastlanmıştır. Farkındalık, misafirperverlik ve eğitim ile ilgili politikaları değerlendirildiğinde savur gezi rehberi haritasının hazırlandığı, girişimcilik kültürel miras eğitimi verildiği ancak yavaş şehir konusunda yerel halkın ve personellerin bilinçlendirilme konusunda yetersiz oldukları, yavaş şehir konusunda faaliyet gösteren derneklerin bulunmaması, yavaş şehir kampanyalarına destek verilmemesi konusunda eksiklerin olduğu görülmüştür. Sosyal uyum politikası kriterine bakıldığında sosyal girişimcilik, güçlendirme ve uyum projesi eğitimleri verildiği, azınlıklara yönelik çalışmaların bulunduğu fakat toplu konutların yapıldığını ve topluluk derneklerinin bulunmadığına rastlanılmıştır. Ortaklıklar politikası kriterine bakıldığında ise Mardin Valiliği, Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Savur Kaymakamlığının yavaş şehir ile ilgili eksikliklerin giderilmesi konusunda çalışmalara başlayacağı tespit edilmiştir.

Sonuç

Yavaş şehir akımı, şehirlerin kültürel değer ve tarihlerini koruyan, ekolojik dengeyi sağlayan, sağlıklı çevre ve geleneklerin yaşandığı bir ortam yaratılarak, insanların hayatlarından daha fazla zevk almasını sağlayan uluslararası bir ağdır. Yavaş şehir temel olarak yerel kültürleri, organik içerikli ürünleri, ekolojik dengeyi, şarap ve yiyeceklerin yavaş üretim ve tüketimini ele almaktadır.

Çalışmada, yavaş şehir modelinin Savur ilçesindeki mevcut durumu araştırılmıştır. Savur Belediyesi ve diğer kurumlardan elde edilen verilere göre, Savur ilçesinin sahip olduğu proje ve çalışmaların çoğu yavaş şehir kriterlerine uymaktadır. Ancak sahip olduğu kriterler yeterli olmayıp, ilçenin yavaş şehir üyesi olabilmesi için diğer kriterleri de sağlaması gerekmektedir. Kriterlerden; Çevre ve Enerji kriterlerinin tamamını, alt yapı kriterinin bisiklet yolu maddesi dışında tüm maddeleri taşıdığını, kentsel yaşam ile ilgili kriterlere uygun olarak projelerinin olduğu, tarım, turistik ve sanat politikası ile ilgili kriterleri taşıdığı, farkındalık, misafirperverlik ve eğitim kriterinin bazılarını taşıdığını diğer maddeler için çalışmalara başlayacakları, sosyal uyum kriterinin bir kısmını taşıdığını, ortaklıklar için destek verecekleri tespit edilmiştir. Öte yandan Savur ilçesinin tarihi geçmişi, inanç turizmi, yöresel yiyecek ve el sanatları, nüfusun azlığı, tarihi taşların

bina yapımında kullanılması gibi özellikler de yavaş şehir kriterlerine uygun olduğu yönünde değerlendirilmiştir. Literatürde, Kanbir (2021) çalışmasında Tillo ilçesinin yavaş şehir modeli uygulanmış ve bu özelliklerin rastlanıldığı, Tillo ilçesinin de yavaş şehir kapsamında değerlendirilebileceği görülmüştür. Savur küçük bir ilçe olup nüfus açısından ve yukarıda belirtilen kriterler doğrultusunda yavaş şehre uygun görülmektedir. Ancak gözlemlere dayanarak Savur'da ulaşım ve park sorunu bulunmaktadır. Ara sokaklar dar olup ve bu yollara araçlar park edildiğinden dolayı sürücüler zorluk çekebilmektedir. Bunun dışında tur otobüslerinin bu konuda zorlanacağı düşünülmektedir. Bu gibi sorunların giderilebilmesi için, sivil toplum kuruluşları, resmî kuruluşlar ve halk ile birlikte iş birliği sağlanarak komisyonlar oluşturulmalıdır. Yavaş şehrin en önemli unsurlarından biri yerel halkın bu konuda farkındalık kazanmasıdır. Bu doğrultuda, yöre halkına gerekli eğitim ve bilgilendirme sağlanmalı ve süreç için gönüllü toplum oluşturulmalıdır. Proje ve çalışmaların daha sistemli ve planlı bir şekilde yürütülmesi sürecin daha hızlı gelişmesini sağlayacaktır. Meslek kuruluşları, Savur Belediyesi ve alanında uzman kişiler ile iş birliği sağlanarak Savur'un tanıtılması ve turizminin gelişimi için çalışmalar yapılmalıdır. Şehri konu alan akademik çalışma sayılarının artması Savur'un yavaş şehir olma konusundaki yerel halk ve yerel yönetim duyarlılığını ve ilgisini arttıracak bu konudaki çalışmalar için motivasyon sağlayacaktır.

Makale Bilgileri	
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – iThenticate
Etik Bildirim	Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.
Yazar Katkıları	Makaleye yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.
Yapay Zekâ Beyanı	Bu çalışmanın hazırlanmasında yapay zekâ araçlarından faydalanılmamıştır
Article Information	
Evaluation	Two Outside Referees / Double-Sided Blinding
Ethical Statement	It is hereby declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of study and that all studies utilized were indicated in the bibliography.
Similarity Scanning	Done – iThenticate
Ethical Statement	The study does not require ethics committee approval.
Author Contributions	Authors contributed equally to the article.
Conflict of Interest	No conflict of interest declared.
Funding	No external funding was used to support this research.
Copyright & License	Authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.
Artificial Intelligence Statement	No artificial intelligence tools were used in the preparation of this study.

Kaynakça | References

- Acuner, E. (2014). Çamlıhemşin İçin Cittaslow Model Önerisi: Karşılaştırmalı Bir Analiz. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Andrews, C. (2006). *Slow is beautiful: New visions of community, leisure, and joie de vivre*. New society publishers.
- Anış, E., & Yazıcıayıldız, A. (2022). Seferihisar Destinasyon Tanıtım Videosunun Cittaslow (Yavaş Şehir) Perspektifinden İncelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 765-789.
- Ayhan, G. (2024). Yavaş Şehir Hareketinin Yavaş Turizme Etkisinin Değerlendirilmesi: Türkiye’den Örnekler. *Asia Minor Studies*, (2), 198-212.
- Belli, A., & Çelik, Z. E. (2022). Sürdürülebilir çevre örneği: Türkiye’de yavaş şehirler (cittaslow). *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 63-89.
- Chi, X., ve Han, H. (2021). Performance of tourism products in a slow city and formation of affection and loyalty: Yaxi Cittaslow visitors’ perceptions. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(10), 1586-1612.
- Cittaslow (2024). Yaşamın İyi Olduğu Kentlerin Ağı. <https://cittaslowturkiye.org/tr/uye-kentler/>. Erişim Tarihi: 20.05.2024.
- Cittaslow (2024).International Network of Cities Where Living Is Good. <https://www.cittaslow.org/>. Erişim Tarihi: 20.05.2024.
- Cittaslow (2024).International Network of Cities Where Living Is Good. <https://www.cittaslow.org/content/charter>. Erişim Tarihi: 20.05.2024
- Çerçi, A. (2013). Destinasyon Markalama Ve Yavaş Şehir Seferihisar’ın Destinasyon Marka İmajı. Yüksek Lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çokal, Z., & Demirel, N. (2021). Sakin şehir Perşembe’de paydaşların uygulamalara ve yaklaşımlara yönelik görüşleri. *Turizm Akademik Dergisi*, 8(1), 29-44.
- Ece,Z. (2021). Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketinin Sağlıklı Şehirler Bağlamında Değerlendirilmesi: Abbiategrosso (İtalya) Yerleşimi Üzerinde Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Farelnik, E., Stanowicka, A., & Wierzbicka, W. (2021). The effects of membership in the Polish National Cittaslow Network. *Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 16(1), 139-167.
- Görkem, O., ve Öztürk, Y. (2014). Gastronomic Reflections of Cittaslow Movement on Local Cuisine: The Case Study of Seferihisar (İzmir, Turkey). *Turizam*, 18(1), 11-21.
- Güleç, M., & Şahinalp, M. S. (2022). Yavaş şehirlerde yaşayan halkın “yavaş şehir” statüsüne bakışı. *Coğrafya Dergisi*, (45), 15-32.
- Günerhan, S. A., Erdem, Ü., ve Günerhan, H. (2010). Çevre ve Enerji Açısından Yavaş Şehir Hareketinin Gelişimi. *Tesisat Mühendisliği*, 118(4), 32-37.
- Güven, E. (2013). Yavaş Güzeldir:“Yavaş Yemek” Ten “Yavaş Medya” Ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi. *Selçuk İletişim*, 7(1), 113-121.
- Halifeoğlu, F. M., ve Dalkılıç, N. (2006). Mardin-Savur geleneksel kent dokusu ve evleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 11(1).

- Hall, C. M. (2009). Degrowing tourism: Décroissance, sustainable consumption and steady-state tourism. *Anatolia*, 20(1), 46-61.
- Kanbir, F. (2021). Yavaş Şehirler ve Yavaşlık Hareketi Üzerine Bir Alan Araştırması: Tillo İlçesi Örneği.
- Karademir, N. (2021). Andırın'ın yavaş şehir (Cittaslow) potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(12), 1223-1244.
- Karakurt Tosun, E. (2013). Yaşam kalitesi ekseninde şekillenen alternatif bir kentsel yaşam modeli: Yavaş kentleşme hareketi. *Uludağ Journal of Economy & Society/Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1).
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kocaman, M., & Kocaman, E. (2019). Yavaş şehir modelinde kültürel ve gastronomik ürünler ile marka şehir oluşturmak: Zile örneği.
- Kozak, M. (2014). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lin, L. P. (2018). How would the contextual features of a destination function together with individual factors to enhance tourists' intention toward ST in Taiwan?. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(9), 1625-1646.
- Lorcu, F. (2020). *Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulamalı*. Detay Yayıncılık.
- Mardin valiliği, 2024. <http://www.mardin.gov.tr/>
- Mayer, H., ve Knox, P. L. (2006). Slow cities: Sustainable places in a fast world. *Journal of urban affairs*, 28(4), 321-334.
- Mierzejewska L. (2004). *Przyrodnicze aspekty rozwoju zrownowazonego*. Poznan: Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
- Savur kaymakamlığı. (2004). Savurun birikimli yüzü ortaya çıkıyor. <https://www.cekulvakfi.org.tr/haber/savurun-birikimli-yuzu-ortaya-cikiyor> . Erişim Tarihi: 24.05.2004.
- Semmens, J., & Freeman, C. (2012). The value of Cittaslow as an approach to local sustainable development: A New Zealand perspective. *International Planning Studies*, 17(4), 353-375.
- Shi, Y., Zhai, G., Zhou, S., Chen, W., ve He, Z. (2019). Slow city development in China: process, approaches and acceptability. *Third World Quarterly*, 40(7), 1265-1282.
- TUIK, 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=mrUHYGTWyl7m1gIt x3gEMDRQOyKBoK/Y4/7PGKKmePr6h55u6PVE825fke17fBi>
- Uçar, G. (2022). Yavaş şehir olma yolunda bir sahil kasabası: Antalya-Kaş örneği. *Bilim Armonisi*, 5(2), 48-65.
- Yurtseven, H.R., Kaya, O. ve Harman, S. (2010). *Yavaş Hareketi*. Detay Yayıncılık, Ankara.